

POSTANOWIENIE

Dnia 22 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z odwołania N. Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddziałowi w Warszawie
z udziałem K. D., N. P., R. W.
o podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 maja 2024 r.,
skargi kasacyjnej odwołującej się Spółki od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Warszawie
z dnia 21 września 2022 r., sygn. akt III AUa 713/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącej na rzecz organu rentowego 240 zł
(dwieście czterdzieści złotych), wraz z odsetkami z art. 98 § 1¹
k.p.c., tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 września 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie z odwołania N. Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. (dalej płatnik składek) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddziału w Warszawie w przedmiocie podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, z udziałem K. D., R. W. i N. P., na skutek apelacji organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 28 marca 2019 r., zmienił zaskarżony wyrok w punktach 1, 2, 3, 4,

5, 6 i oddalił odwołania od decyzji ZUS z dnia 7 maja 2015 r. o numerach [...], [...]1, [...]3 oraz zasądził od płatnika składek na rzecz organu rentowego 540 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego (pkt I), zasądził od płatnika składek na rzecz organu rentowego 720 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym (pkt II). Wcześniej zaskarżonym apelacją wyrokiem Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję z 7 maja 2015 r. nr [...] w ten sposób, że stwierdził, że K. D. nie podlega w okresie od 19 lutego 2014 r. do 18 sierpnia 2014 r. u płatnika składek obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym (pkt 1), zmienił zaskarżoną decyzję z 7 maja 2015 r. nr [...]1 w ten sposób, że stwierdził, że N. P. nie podlega w okresie od 1 stycznia 2012 r. do 7 maja 2015 r. u płatnika składek obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym (pkt 2), zmienił zaskarżoną decyzję z 7 maja 2015 roku nr [...]3 w ten sposób, że stwierdził, że R. W. nie podlega w okresie 27 września 2013 r. do 31 stycznia 2014 r. i od 20 maja 2014 r. do 29 sierpnia 2014 r. u płatnika składek obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym (pkt 3), zasądził od ZUS na rzecz płatnika składek 7.307 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym 7.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 4), zasądził od ZUS na rzecz N. P. 30 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt 5), zasądził od ZUS na rzecz K. D. 30 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt 6).

Płatnik składek wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego, zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu skarżący zarzucił naruszenie prawa materialnego: 1) art. 627 k.c., przez jego błędną wykładnię i uznanie, że już na etapie zawierania umowy o dzieło, dzieło musi być jednorazowym efektem, zindywidualizowanym, posiadającym określone parametry i kryteria oraz możliwym do jednoznacznego zweryfikowania po jego wykonaniu ze względu na istnienie wad fizycznych, podczas gdy z treści art. 627 k.c. wynika, że umowa o dzieło powinna zawierać charakterystyczny dla umowy o dzieło rezultat, który w momencie jej zawierania jeszcze nie istnieje, a więc na etapie zawierania umowy możliwe jest jedynie ogólne określenie cech przyszłego dzieła, zwłaszcza gdy dotyczy to zakresu działalności skarżącej spółki, tj. branży informatycznej, która rozwija się dynamicznie, w związku z tym określenie standardów i kryteriów oceny wykonania takiego dzieła może stanowić ogólny opis przyszłego dzieła, 2) art. 627 k.c. w zw. z

art. 750 k.c. przez błędne uznanie, że wykonywanie umowy o dzieło w sposób cykliczny, ciągły i powtarzający się przesądza o zakwalifikowaniu takiej umowy jako umowy o świadczenie usług, podczas gdy z orzecznictwa wynika, że sama cykliczność (powtarzalność) podejmowanych czynności nie przesądza *per se*, że relacje prawne między stronami nie mogą być zakwalifikowane jako umowa (umowy) o dzieło, 3) art. 642 § 1 i 2 k.c. przez błędne uznanie, że wynagrodzenie za wykonywane dzieło nie może być wypłacane miesięcznie, podczas gdy z treści tego przepisu oraz poglądów doktryny i orzecznictwa wynika, że wynagrodzenie za przedmiot umowy może być przez strony określone w umowie dowolnie także godzinowo, co oznacza, że określenie przez strony miesięcznego wynagrodzenia za wykonywanie dzieła mieści się w dyspozycji tej normy, 4) art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. oraz art. 750 k.c. i 627 k.c., przez ich błędną wykładnię i uznanie, że umowy o dzieło zawarte między stronami stanowią umowy o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami i należy do nich stosować odpowiednio przepisy o zleceniu, podczas gdy przy badaniu treści umowy należy brać pod uwagę zgodny zamiar stron i cel umowy, który polegał na przygotowaniu dzieła przez jedną ze stron umowy oraz zapłacie konkretnego wynagrodzenia przez drugą stronę, zaś organ nie wykazał, że zawarte między skarżącą a uczestnikami postępowania umowy o dzieło sprzeciwiały się (właściwości) naturze tego stosunku, ustawie czy też zasadom współżycia społecznego.

Ponadto skarżący podniósł zarzut naruszenia prawa procesowego, mającego istotny wpływ na wynik sprawy: art. 367 § 3 k.p.c., polegającego na wydaniu wyroku Sądu drugiej instancji przez Sąd Apelacyjny na rozprawie, w składzie jednego sędziego, mimo że przepis ten, regulujący postępowanie odwoławcze w postępowaniu cywilnym przewiduje trzyosobowy skład orzekający, co tym samym doprowadziło do nieważności postępowania zawisłego przed wspomnianym sądem w związku z wydaniem wyroku Sądu drugiej instancji w składzie sprzecznym z przepisami prawa.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w innym składzie.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Powołał się na nieważność postępowania i oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Nieważności postępowania skarżący upatruje w nieprawidłowej obsadzie sądu (art. 379 pkt 4 k.p.c.). Skarżący podniósł, że Sąd drugiej instancji wydając zaskarżony wyrok z dnia 21 września 2022 r. orzekał w składzie jednoosobowym, co oznacza, że zaskarżony wyrok został wydany w warunkach nieważności. Jako argumentację uzasadniającą wniosek wskazał, że z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, iż Sąd drugiej instancji wydał zaskarżony wyrok w warunkach nieważności oraz naruszył przepisy prawa materialnego, zwłaszcza art. 627 k.c. oraz 642 k.c., co oznacza, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171).

W pierwszej kolejności odnieść trzeba się do podnoszonej przez skarżącego nieważności postępowania przed Sądem drugiej instancji z uwagi na sprzeczny z przepisami prawa zdaniem skarżącego skład sądu orzekającego (art. 379 pkt 4 k.p.c.).

Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22 (LEX nr 3523123), której nadano moc zasady prawnej uznał, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego, ukształtowanym na podstawie art. 15z¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia

2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.; dalej ustawa COVID-19), ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.). Jednakże przyjęta w uchwale wykładnia prawa obowiązuje od dnia jej podjęcia i wiąże z oceną skutków orzeczeń wydanych po dniu 26 kwietnia 2023 r. w składach jednoosobowych, gdy w świetle Kodeksu postępowania cywilnego w związku z art. 45 Konstytucji RP właściwy był skład kolegialny. Uznanie wszystkich orzeczeń wydanych do dnia 26 kwietnia 2023 r. w składzie, o którym mowa w art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy COVID-19, za dotknięte nieważnością z uwagi na naruszenie prawa strony do sądu wskutek wydania orzeczenia przez sąd orzekający w składzie jednoosobowym, zostało ocenione przez Sąd Najwyższy za niepożądane ze społecznego punktu widzenia. Zmuszałoby bowiem wielu obywateli do ponoszenia kosztów i trudów ponownego rozpoznawania spraw lub powtarzania postępowań już zakończonych niezależnie od tego, czy z perspektywy prawa materialnego rozstrzygnięcie było rzeczywiście wadliwe. Ponadto możliwość wzruszania orzeczeń tylko z powodu dotychczasowego respektowania regulacji art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy COVID-19 - bez uwzględnienia kontekstu konstytucyjnego - nadszarpnęłaby również wizerunek sądów. Z tych względów Sąd Najwyższy uznał, że ochrona dobra i interesów obywateli, jako najwyższa wartość konstytucyjna (art. 1 Konstytucji RP), a także powaga władzy sądowniczej i jej znaczenie w działalności państwa, nakazuje znieść wsteczne skutki wykładni, która legła u podłoża tej uchwały.

Nie można więc podzielić poglądu skarżącego, że zachodzi nieważność postępowania uzasadniająca przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ w sprawie Sąd Apelacyjny wydał zaskarżony wyrok w składzie jednoosobowym przed dniem 26 kwietnia 2023 r.

Analiza uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia oraz wniesionej skargi kasacyjnej nie pozwala również na stwierdzenie, że zachodzi przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w postaci oczywistej zasadności skargi

kasacyjnej. Kierując się rozważaniami dokonanymi powyżej stwierdzić należy, że uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia warunków właściwych dla przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Nie jest wystarczające, co zaznaczone zostało w rozważaniach dokonanych wyżej, zastąpienie wyводу prawnego w uzasadnieniu wniosku samym tylko stwierdzeniem, że zdaniem skarżącego Sąd drugiej instancji naruszył przepisy prawa materialnego, zwłaszcza art. 627 k.c. oraz 642 k.c. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący nie powołuje argumentów, mających uzasadniać oczywistą zasadność skargi. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

(r.g.)